

GERIATRI

Peter Brynningsen, Overlæge, PhD
Geriatrisk afd. G

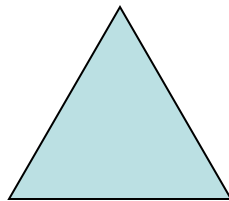

Geriatric

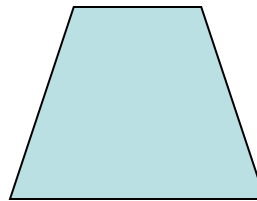
- **Geriatric is the internal medical specialty,** which focuses on the complex medical conditions of the elderly, often characterized by comorbidity.
- **Geriatrics is a specialist in overall assessment of,** how medical conditions and their treatment affect the elderly organism.

Befolkningspyramiden - Udfordringer

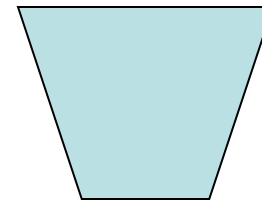
- Stort fald i antal tidligt døde de seneste 200 år
- Forventet livslængde :
Romerne : 28 år
År 1900 : 45 år
2009: 75-80 år

Tidligere

Nutid

Fremtid ?

Antallet af ældre stiger

Flere forklaringer

Rekorder :

- 122-årig dame i Frankrig (Jeanne Calment, død i 1997)
- 114-årig mand i USA (Christian Mortensen, død i 1998)

Rekord middellevetid:

86,6 år for Japanske kvinder

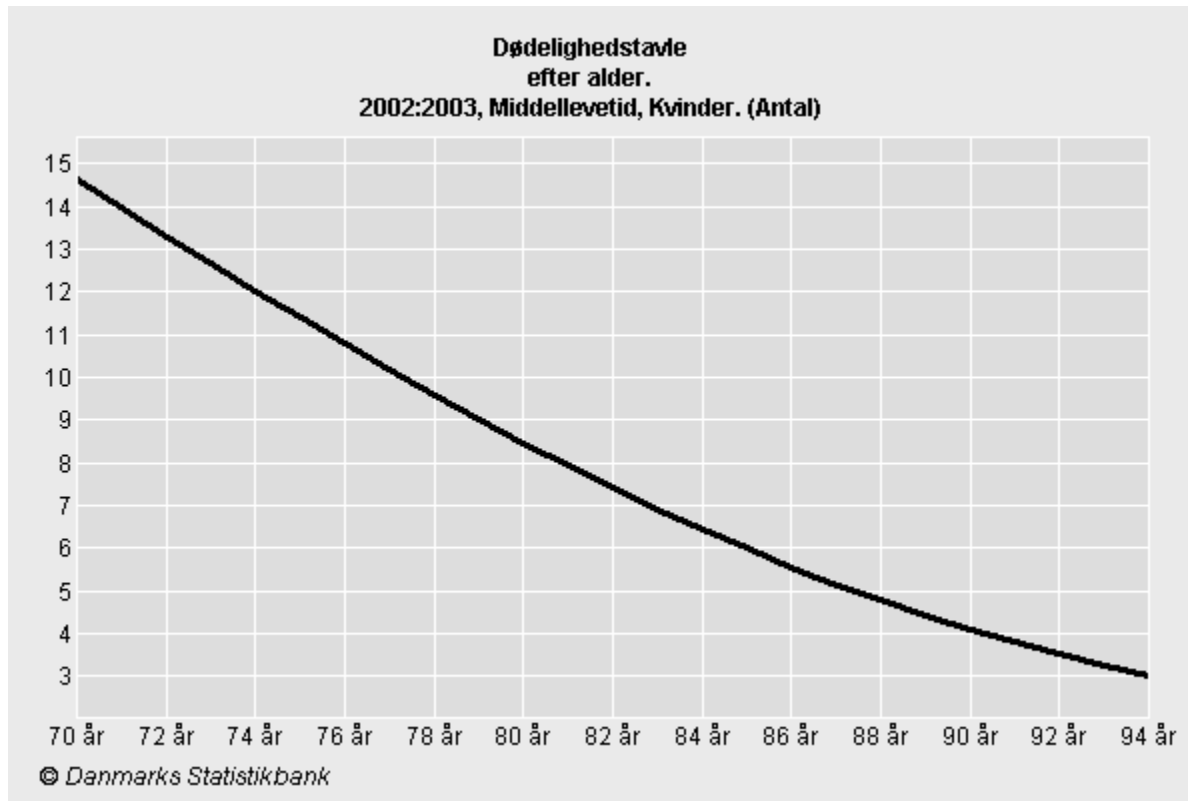
- Mange nyfødte piger kan forvente at blive > 100 år
- Aktuelt mere end 500 100-årige i DK
- "Super-centenerians" ??

Restlevetid

- Hvad er den forventede restlevetid som 80-årig ?
- Ca 8,5 år
- Og som 90-årig ?
- Ca.4 år

Forventet restlevetid for kvinder

Hvad med Danmark ?

- Middellevetid 2009:
Mænd 76,3 år
Kvinder 80,7 år

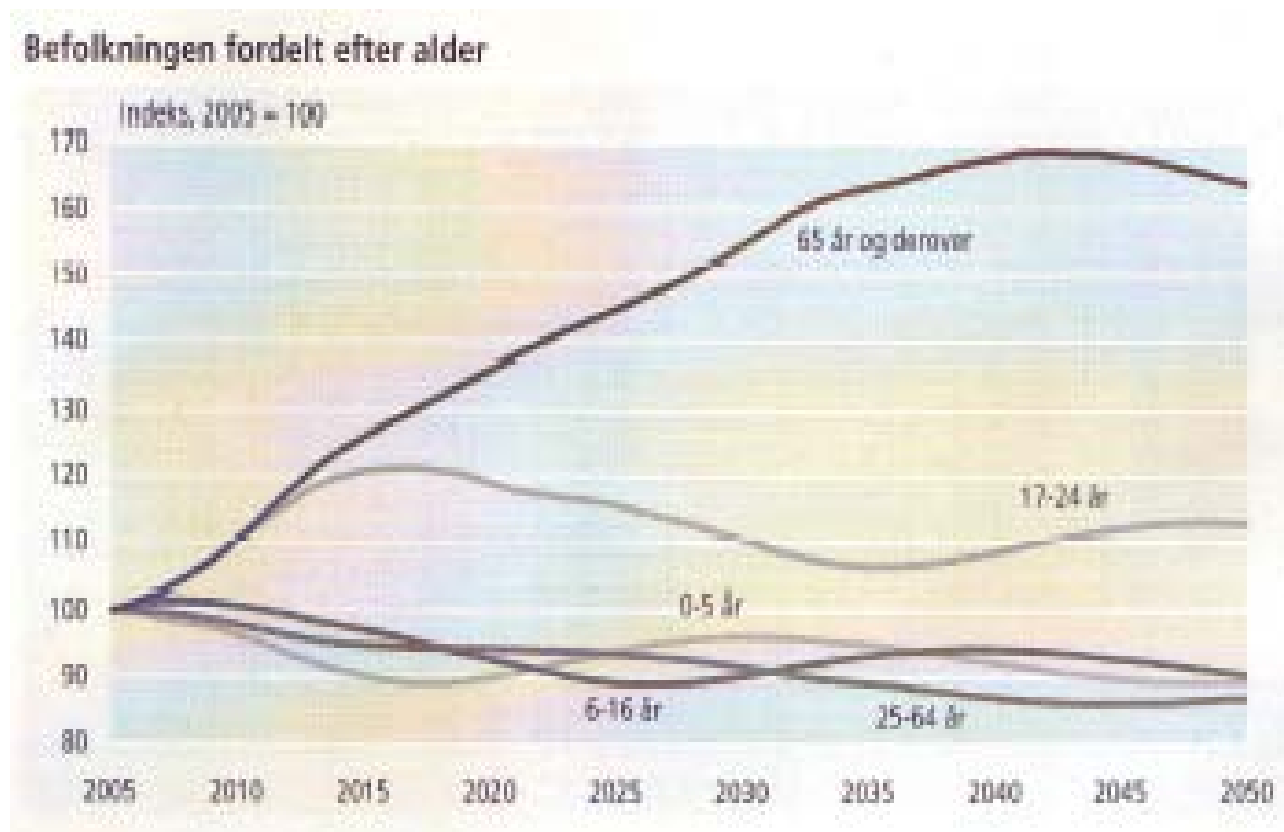
Middellevetiden er steget med 3mdr/år de sidste 50 år. Bliver det ved ?

År 2015: > 1 mio pensionister

- Specielt 85+ stiger
- De store krigstidsgenerationer bliver ældre
- Compression of morbidity ?
- Dødeligheden af 80+årige danske kvinder er halveret, de seneste 40 år.

Befolkningsprognose i DK

Hvem er de ældre ?

- "Sygdom er alle mands eje"
- Før : autoritetstro, "yde før nyde"
- Fremtid ? : selvcentrerede, vælger selv fra "hylderne" i sundhedsvæsenet, "det gælder om at råbe højest"

BLVD

BRANNES DOLLER GOING GIRLS

XXX
WELCOME
TO
COMB
HEAVEN

THE NEW YORK TIMES
AND OTHER PUBLICATIONS
BY THE NEW YORK TIMES

Hvordan har de gamle det ?

> 75 år, selvurderet helbred

Meget godt	27 %
Godt	38 %
Rimeligt	25 %
Dårligt	8 %
Meget dårligt	2 %

Er det gode år, der lægges til ?

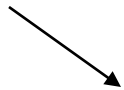
Halvdelen af 100-årige har normal kognitiv funktion.

Ca 1/3 er uafhængige som 92-årige, 97-årige og 100-årige.
("De svageste falder fra hele tiden") (1905-årgangen).

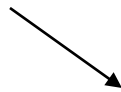
Selvurderet helbred og funktionsniveau er bedste prognostikum.

Svækkelsesprocessen

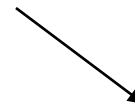
Celleskade

Organskade

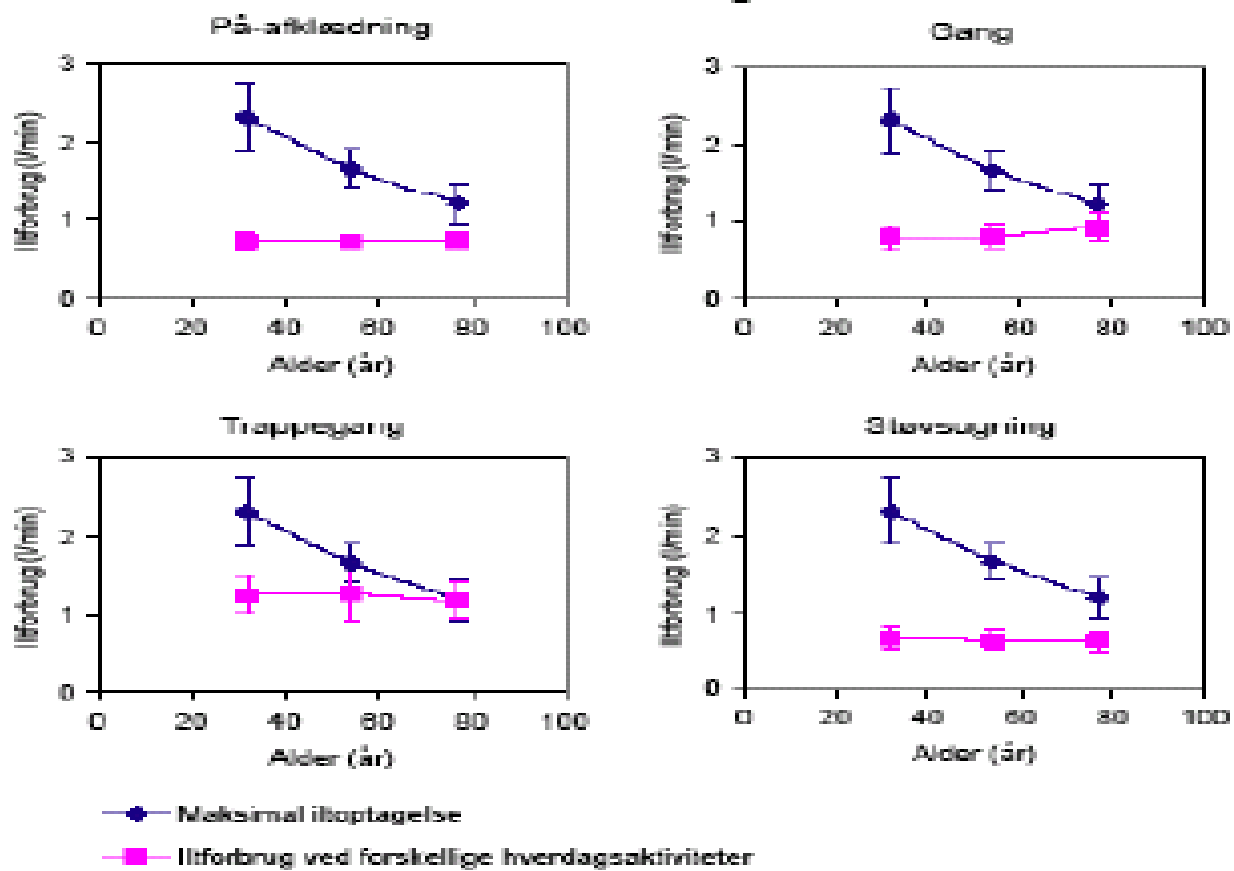
Funktionsbegrænsning

Færdighedstab

Færdighedstab - eksempler

Ilftorbrug

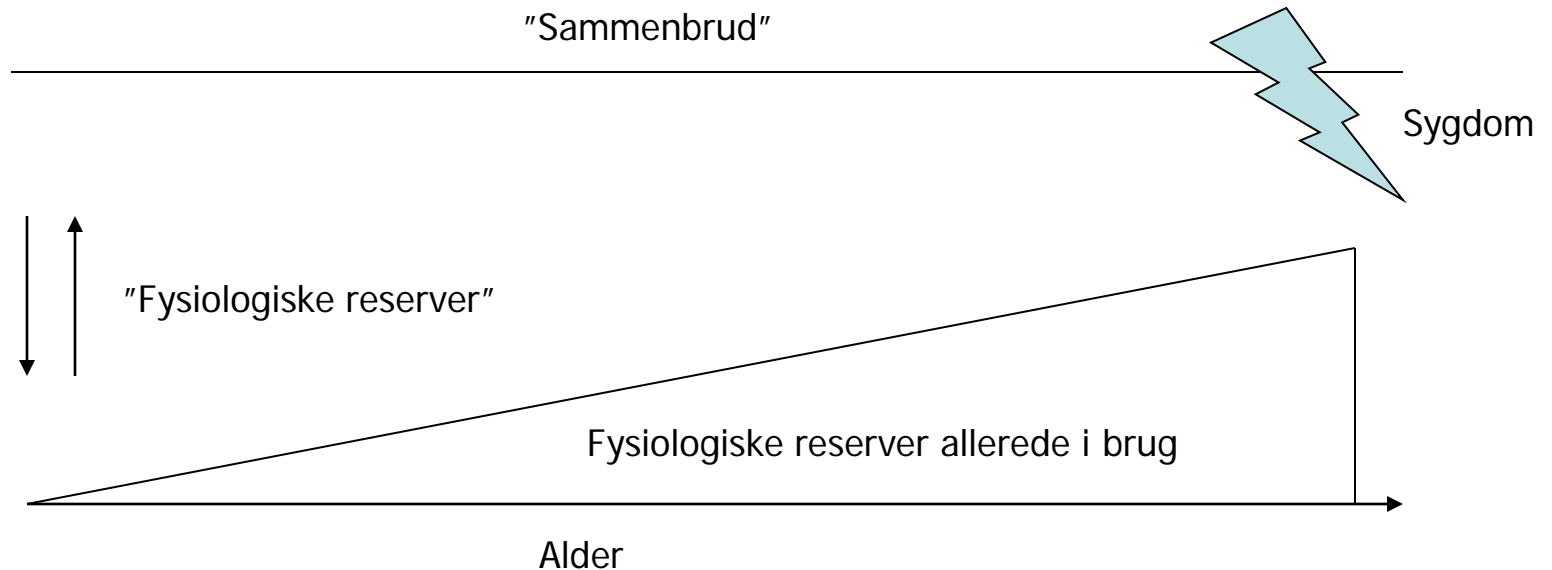
Aldring fysiologisk set

- Fra et fysiologisk synspunkt kan aldring bedst beskrives som en progressiv forringelse af hvert organsystems kapacitet til at vedligeholde homeostase, når den udfordres.
- Udfordringen vil som regel være sygdom

Lancet, 1997

Effekt af alder på sygdoms-bekæmpelses-kapacitet

Fysiologiske reserver overskrides hurtigere

Ændret sygdomspræsentation

- Pga dårligere fysiske reserver præsenterer sygdom sig tidligere hos ældre.
- Præsentationen af en ny sygdom afhænger af det organsystem, som i forvejen er mest sårbart.
- Fordi det mest sårbare system ikke er det samme, som det syge, bliver sygdomspræsentationen atypisk.
- Symptomer er anderledes end i lærebogen.
Almene symptomer (ikke-organspecifikke)

Geriatrici - Generelt

- Den geriatriske patient :

Multimorbiditet med kroniske sygdomme

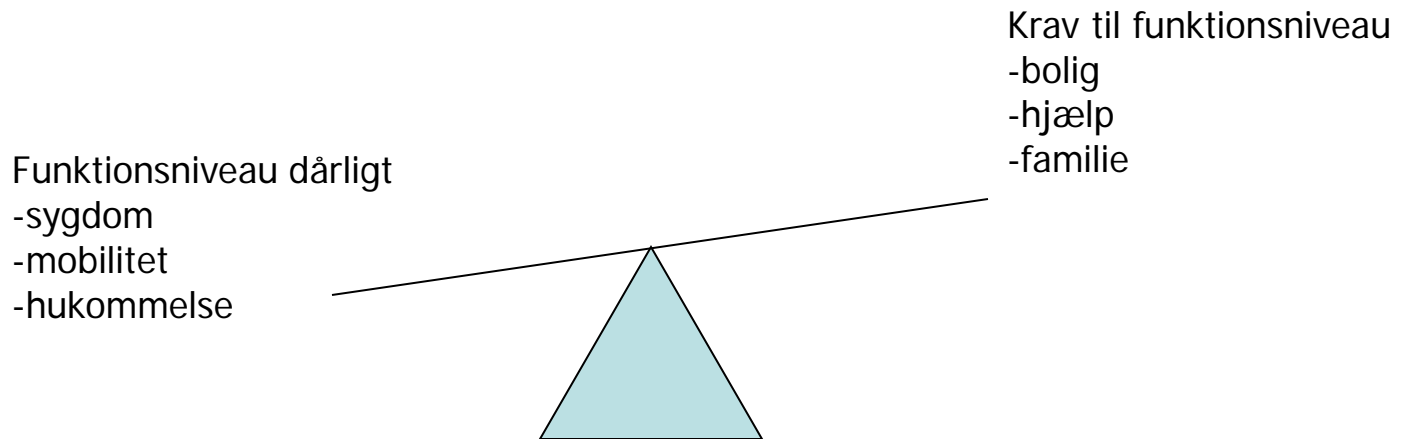
Funktionstab

Polyfarmaci

Oftest sociale problemer

Geriatric

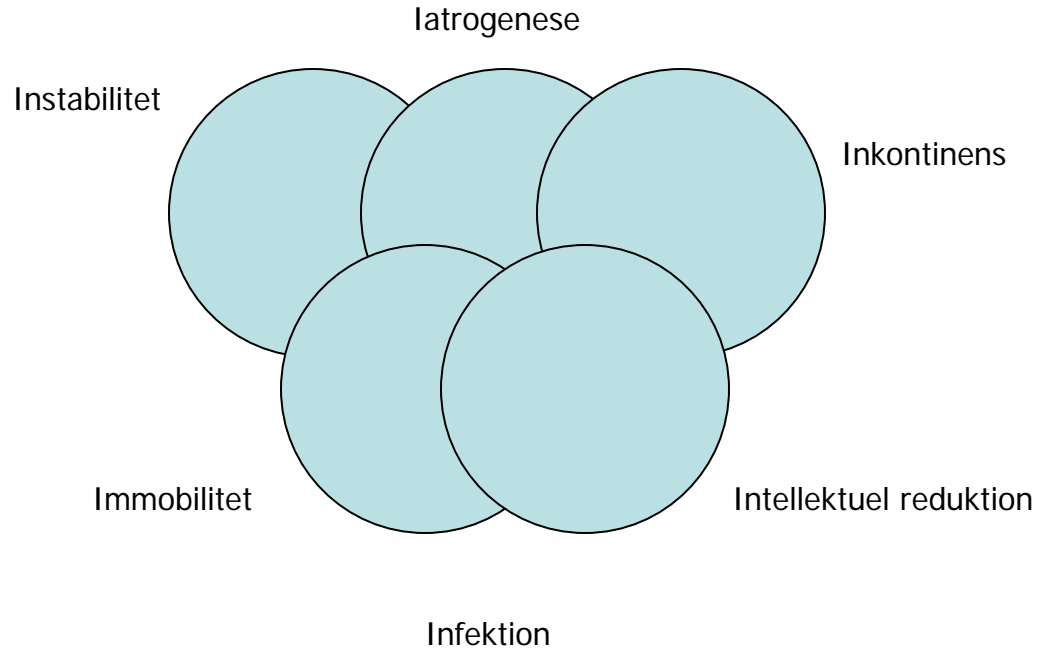
- Ikke blot syg-rask, ofte kroniske sygdomme.
- Bringe overensstemmelse/ligevægt mellem patientens muligheder og krav.

Geriatric

- Over-/under-treatment
- Discrimination due to age
- Self-determination / family and surroundings
- Nihilism/ enthusiasm
- (OBS many treatments have greatest effect in the elderly)

Olympiade-Syndromet

“Lidt blandede bolcher”

Hypertension og ældre

- Behandlingsmål: 150/80 (HYVET), evt lavere afhængig af comorbiditet (diabetes mv).
- Alle hovedstofgrupper kan anvendes, men præparatvalg efter comorbiditet. A(B)/CD-kriterier.
- Gerne flere præparater i lav dosering (færre bivirkninger)
- Hvis Comp-præp anvendes så HUSK det, specielt bemærker vi ofte hyponatriæmi ved Comp.præp og der er ikke taget handling på det.
- Brug få velkendte præparater, og kend dosering. F.ex:
Metoprolol
Amlodipin
Thiazid
Enalapril (Candesartan)

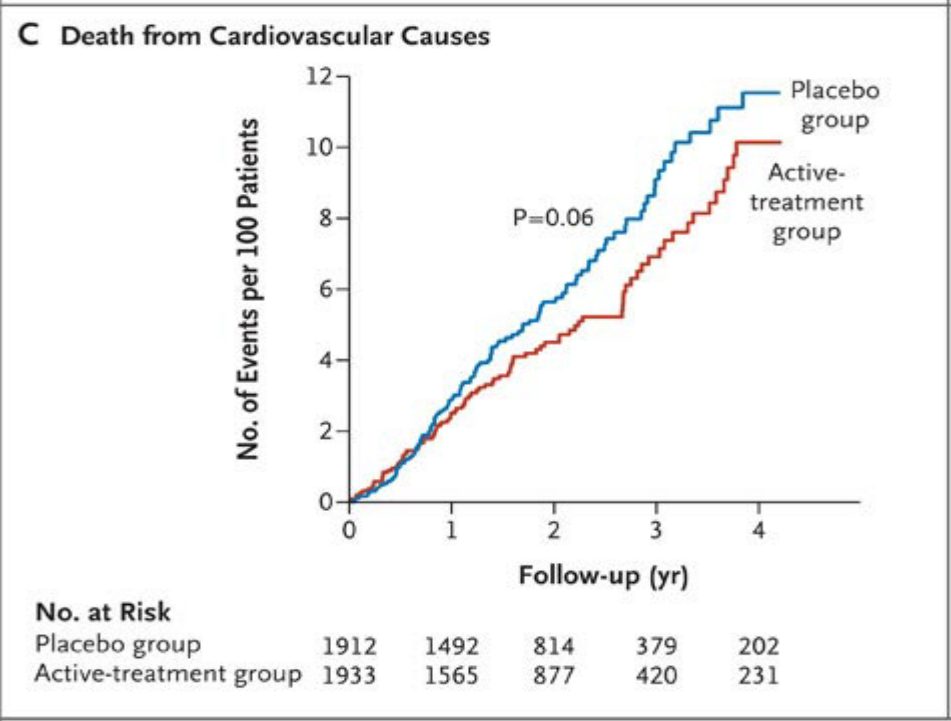
HYVET-Studiet

- Mål BT : < 150/80.
- Først indapamid (1,5 mg) og evt tillæg af perindopril (op til 4 mg)
- End-points :
 1. stroke (+/- fatal)
 2. død-alle årsager
 - død-stroke
 - død-kardiovask.
 - hjertesvigt

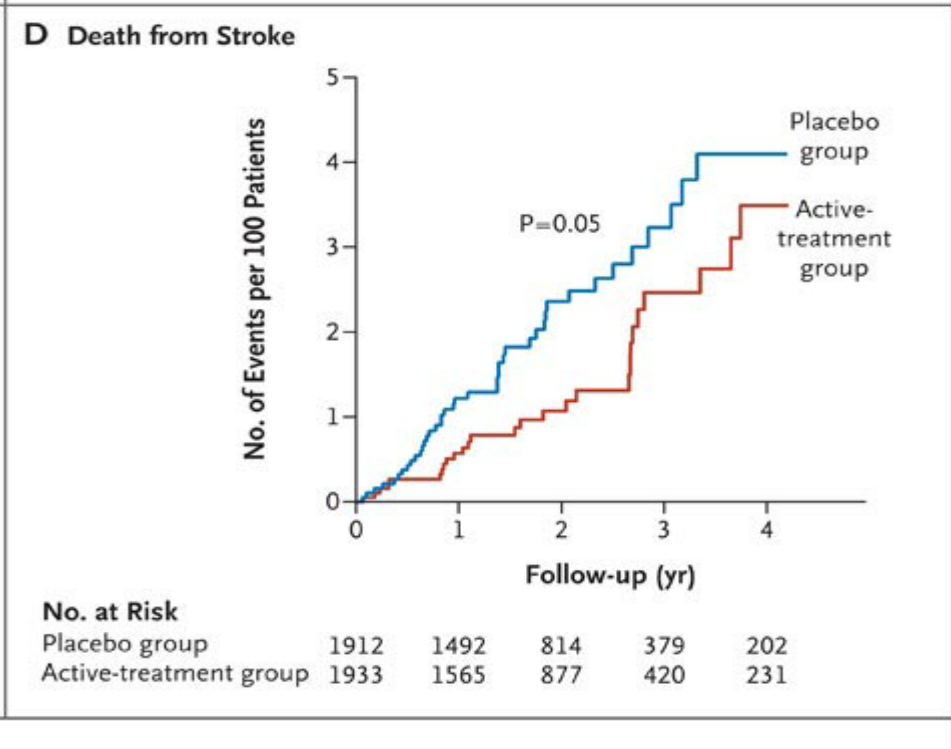
(Indapamid = Natrilix, Tertensif Perindopril = Coversyl)

Pt var mellem 80-105 år, n=3845, Gennemsnit follow-up: 1,8 år

Resultater HYVET : død- kardiovaskulær

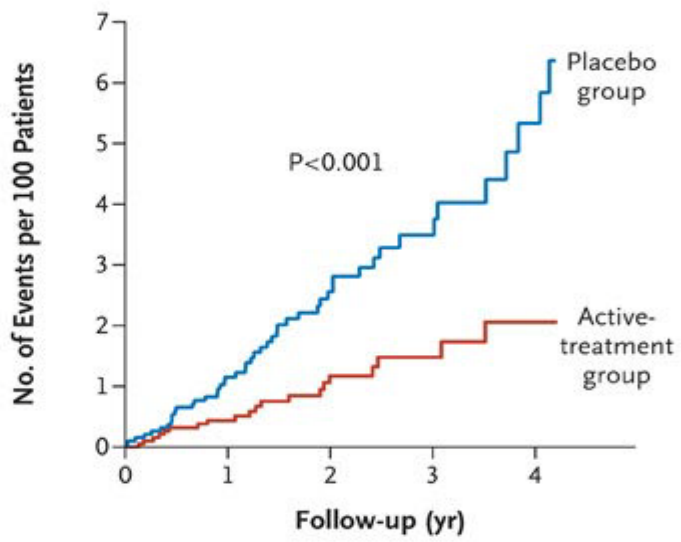

Resultater : død - stroke

Hjertesvigt

E Heart Failure

No. at Risk	0	1	2	3	4
Placebo group	1912	1480	794	367	188
Active-treatment group	1933	1559	872	416	228

Hypertension og ældre

- Følg op på behandling. Risiko for hypotension og fald.
- Nedsat renal omsætning med alderen. Korrigér dosis.
- Ortostatisk hypotension: accepter ikke dårlig livskvalitet og fald. Evt seponere behandling.

Hyponatriæmi

Aldersbetingede tubulusforandringer:

Nedsat evne til Na-reabsorption (øger risiko for dehyd.)

Nedsat koncentreringssevne (mere afhængig af indtag)

Nedsat fortyndingsevne (svært at udskille væskeoverload)

Hyponatriæmi er udtryk for ubalance mellem vand og Na-indhold i plasma :

Na-indhold for lavt : ex. Dehydrering

Na-indhold for stort : ex ødemer

Na-indhold normalt : ex. SIADH

Hyponatriæmi - hyppige årsager

- Diuretika 26 %
- Overhydrering-dyshydrering 22 %
- SIADH 20%
- Dehydrering 15 %
- Polydipsi 4 %

Holm et al. UFL 2004; 166(45):4033-37

SIADH ("vandmæssig overhydrering")

- Hyppigste årsager
Lungesygdomme
Cancersygdomme
Intracerebrale årsager
Farmaka : (SSRI, TCA, Tegretol, ACE-hæmmere, osv)

Hyperkolesterolæmi

Referenceprogram Apopleksi:

Ved forhøjet s-kolesterol/LDL anbefales diæt og overvejes statiner med beh.mål s-kol < 4,5 og LDL < 2,5. (Ib A)

Men :

Hvad med de gamle ?

PROSPER 2002: alder 70-82 år, 5800 pt, 12 % iskæmisk apo.
follow-up 3,2 år, Pravastatin,

=> LDL reduceret med 34 %
Koronar død, AMI og TCI reduceret.
Ikke effekt på ny eller recidiv-apopleksi.

Som med mange andre ting: "en individuel vurdering" !!

"Bermuda-trekanten"

Almen praksis ————— Kommune

?

Hospital

